

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-415/22 - 1

Asia C-415/22

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

20.6.2022

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

9.6.2022

Kantaja:

JD

Vastaajat:

Acerta – Caisse d’assurances sociales ASBL

Institut national d’assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti)

Belgian valtio

[--]	[--]	[--]	[--]
Julistamispäivä: 9.6.2022		[--]	[--]
[--]			
[--]			
Asia: ammatinharjoittajien sosiaaliturvamaksut			
[--]			
[--]			
[hallinnollisia seikkoja]			

Tribunal du travail francophone de

Bruxelles

11. jaosto

Välipäätös

asiassa:

JD, [– –]

kotipaikka [– –] [– –] TERVUREN,

kantajana,

[– –] [edustajan nimeäminen];

VASTAAN:

1/ASBL ACERTA - Caisse d'Assurances Sociales pour travailleurs indépendants, [– –]

kotipaikka [– –] [– –] BRUXELLES,

vastaajana maksuvaatimuksesta tehdyssä oikaisuvaatimuksessa,

[– –] [edustajan nimeäminen];

2/ Institut National d'Assurances Sociales pour Travailleurs Indépendants (ci-jäljempänä [– –] I.N.A.S.T.I.), [– –]

kotipaikka [– –] [– –] BRUXELLES,

vastaajana,

[– –] [edustajan nimeäminen];

3/ BELGIAN VALTIO, asiamiehenään pääministerin sijainen sekä sosiaali- ja terveysministeri Franck VANDENBROUCKE, [– –] ja keskiluokkiin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin, PK-yrityksiin, maatalouteen, yhteiskunnalliseen integraatioon ja kaupunkipolitiikkaan liittyvien asioiden ministeri David CLARINVAL, [– –] [asiamiehen nimeäminen];

* * * *

[– –] [tavanomaisia prosessia koskevia toteamuksia]

Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen kirjaamoon saapui 15.1.2021 kanne, jonka kantaja oli nostanut siitä, että hänet oli viran puolesta liitetty – vaikka hän

oli (Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisena) unionin virkamies, joka oli syntynyt 4.10.1940 ja jäänyt eläkkeelle 18.3.2006 – 12.2.2007 lukien Belgian itsenäisten ammattinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmään, koska hän oli toiminut Belgiassa

- helmikuusta 2007 fysiikan ja luonnontieteiden tutkimuksen alalla kesäkuuhun 2020 saakka,
- maaliskuusta 2016 lähtien [järjestön nimi] a.s.b.l:n [– –] hallituksen puheenjohtajana maaliskuuhun 2020 saakka ja
- lokakuusta 2018 lähtien [järjestön nimi] a.s.b.l:n [– –] puheenjohtajana lokakuuhun 2020 saakka;

[– –]

[tavanomaisia prosessia koskevia toteamuksia]

Kanneperusteet ovat olennaisilta osin seuraavat:

”_ _

Unionin tuomioistuin totesi **10.5.2017 antamallaan tuomiolla** [Wenceslas de Lobkowicz v. Ministère des Finances et des Comptes publics, C-690/15], [– –] seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin virkamiesten ja toimihenkilöiden sosiaaliturvajärjestelmä on siinä mielessä samankaltainen kuin asetuksessa N:o 883/2004 tarkoitettut sosiaaliturvajärjestelmät, että se on **ensisijainen, pakollinen ja täydellinen**, ja
- (2) siten tuomiossa De Ruyter esitettyjä periaatteita sovelletaan Euroopan unionin toimihenkilöihin ja (3) **näin ollen on kiellettyä periä Euroopan unionin toimihenkilöiltä sosiaaliturvamaksuja, jotka osoitetaan jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän rahoitukseen – –.**

Koska kantaja kuuluu YKSINOMAISESTI ja PAKOLLISESTI Euroopan unionin erityiseen sosiaali- ja sairausvakuutusjärjestelmään, joka huolehtii täysimääräisesti hänen sosiaaliturvastaan, yhden sovellettavan sosiaaliturvajärjestelmän periaate oli esteenä sille, että INASTI liittää kantajan ”*pakottavasti*” Belgian sosiaaliturvajärjestelmään, josta hän ei saa minkäänlaista maksuihin perustuvaa eikä maksuihin perustumatonta etuutta. **Hän on suorittanut maksuja turhaan 13 vuoden ajan – –**”;

Tuomioistuin ottaa huomioon, että vastaaja

- esittää aluksi oikeudellisen perusteen, jonka mukaan ”vanhuuseläkkeen nauttimisen ja itsenäisen ammattinharjoittamisen päällekkäisyys, josta seuraa kuninkaan asetuksen nro 38 soveltaminen, sallitaan 31.12.2014 saakka sillä

edellytyksellä, että tästä ammatinharjoittamisesta saatava ammattitulo ei ylitä tiettyä kynnystä. Päivämäärästä 1.1.2015 alkaen 65-vuotiaat ja sitä vanhemmat saavat ansaita rajoittamattoman määrän lisätuloja.

(minkä lisäksi vastaaja katsoo, että)

jos todettaisiin, että eläkkeellä oleva Euroopan unionin virkamies, joka harjoittaa ammattia Belgiassa, ei ole velvollinen suorittamaan mitään sosiaalimaksua, tällä saatettaisiin vaarantaa yhdenvertaisen kohtelun unionin virkamiesten ja [kaikkien] muiden belgialaisten virkamiesten, itsenäisten ammatinharjoittajien tai palkkatyössä olevien välillä, koska ainoastaan unionin virkamiehet vapautettaisiin maksamasta ammatinharjoittajien sosiaalimaksuja.

Sosiaalimaksut, joita maksavat eläkkeensaajat, jotka harjoittavat edelleen ammattia eläkeiän saavuttamisen jälkeen ja näin ollen eläkkeensaajan aseman lisäksi, ovat yhteisvastuuseen perustuvia maksuja – –”;

– minkä jälkeen se täsmentää tosiseikkojen osalta ja toissijaisesti, että kun otetaan huomioon 28.12.2020 päivätty kirje, jonka se oli tuolloin vastaanottanut, ja viiden vuoden vanhentumisaika, alun perin vaadittu summa, 50 732,50 euroa, on alennettava 35 209,22 euroon;

Kaksi muuta vastaajaa puolestaan esittävät lähinnä, että Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan (N:o 7) (EUVL C 326, 26.10.2012, s. 266) 14 artiklan nojalla unionin lainsäätävä vahvistaa unionin virkamiehiä ja muuta henkilöstöä koskevan sosiaalietuusjärjestelmän.

Tämä järjestelmä on otettu käyttöön 18.12.1961 annetulla asetuksella N:o 31 (ETY), 11 (EHTY) (EYVL P 045, 14.6.1962, s. 1385), sellaisena kuin se on sittemmin useaan kertaan muutettuna (jäljempänä henkilöstösäännöt).

Henkilöstösääntöjen 72 artiklan 1 kohdan nojalla palvelussuhteessa olevat unionin virkamiehet saavat terveystalvakuutusta Euroopan unionin henkilöstön yhteisestä sairausvakuutusjärjestelmästä (jäljempänä unionin sairausvakuutusjärjestelmä). He saavat niitä palvelussuhteensa päättymisen jälkeenkin, erityisesti siinä tapauksessa, että he ovat olleet unionin palveluksessa eläkeikään asti (henkilöstösääntöjen 72 artiklan 2 kohta) – –

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 166, 30.4.2004, s. 1) (jäljempänä asetus N:o 883/2004) on kumottu sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, 5.7.1971, s. 2) (jäljempänä asetus N:o 1408/71).

Asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 1 kohdan nojalla henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan (erityisesti kaikki jonkin unionin jäsenvaltion kansalaiset), ”ovat vain

yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia”, siten kuin tämä lainsäädäntö määritetään tämän asetuksen mukaisesti. Tämä ns. yhden sovellettavan sosiaaliturvajärjestelmän periaate oli vahvistettu jo asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 1 kohdassa.

Tätä alaa koskeva oikeuskäytäntö voidaan tiivistää viittaamalla unionin tuomioistuimen 26.10.2016 antamaan tuomioon C-269/15, *Rijksdienst voor Pensioenen v. Willem Hoogstad*, EU:C:2016:802 [– –], josta on syytä mainita seuraavat seikat:

Tätä oikeuskäytäntöä, joka on annettu asetuksen N:o 1408/71 (13 artiklan 1 kohta) perusteella, voidaan soveltaa asetukseen N:o 883/2004 (11 artiklan 1 kohta) (ks. vastaavasti esim. 18.1.2018 annettu unionin tuomioistuimen tuomio *Jahin*, C-45/17, EU:C:2018:18) [– –], sillä kuten unionin tuomioistuin on korostanut, unionin virkamiehet ”*eivät tässä yhteydessä – – kuulu SEUT 48 artiklan, jossa osoitetaan neuvostolle tehtäväksi toteuttaa järjestelmä, joka turvaa työntekijöille sen, että sosiaaliturvan alalla annetut kansalliset säännöt eivät muodostu heille esteeksi, soveltamisalaan, ja neuvosto on toteuttanut tämän tehtävän antamalla asetuksen N:o 1408/71 ja sittemmin asetuksen N:o 883/2004*” (ks. vastaavasti tuomio 3.10.2000, *Ferlini*, C-411/98, EU:C:2000:530, 41 ja 42 kohta ja tuomio 16.12.2004, *My*, C-293/03, EU:C:2004:821, 34–37 kohta; pysytetty tuomiolla *Lobkowicz*, 35 kohta).

Tästä seuraa, että asetus N:o 883/2004/CE ja varsinkaan sen yhden sovellettavan sosiaaliturvajärjestelmän periaatetta koskeva 11 artiklan 1 kohta eivät ole sovellettavissa heihin.

Tällöin tulee esiin kysymys siitä, voitaisiinko tätä periaatetta kuitenkin soveltaa analogisesti unionin virkamiehiin **unionin** oikeussääntöjen perusteella.

Unionin tuomioistuin on ensinnäkin todennut, että ”*unionin virkamiesten oikeudellinen asema heidän sosiaaliturvaan liittyvien velvollisuuksiensa osalta kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan johtuen heidän palvelussuhteestaan unioniin*” (ks. tuomion 38 kohta).

Tätä palvelussuhdetta ei ole kantajan osalta ollut enää vuodesta 2006 lähtien eli sen jälkeen kun Belgia vaati sosiaalivakuutusmaksujen suorittamista vuodesta 2007 lukien.

Tästä seuraa, että yhden sovellettavan sosiaaliturvajärjestelmän periaatteen analoginen soveltaminen on järkevää vain silloin, kun kyseessä on *palvelussuhde unioniin* eikä sitä voi koskea mikään muu sosiaaliturvajärjestelmä kuin pöytäkirjan N:o 7 14 artiklan ja henkilöstösääntöjen mukainen järjestelmä.

Tässä tapauksessa Belgian sosiaaliturvajärjestelmän (itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmä) soveltaminen ei koske eikä käsitä kantajan palvelussuhdetta unioniin tai yleisemmin ”*ammatin harjoittamista*”

unionin toimielimessä”. Kantajan ja Euroopan unionin välillä ei näet ollut enää minkäänlaista palvelussuhdetta vuosina 2007–2020.

Tässä tapauksessa pitäisi siis soveltaa analogisesti asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan a alakohtaa, jossa säädetään toiminnan harjoittamispaikan lainsäädännön soveltamisesta.

Tässä tapauksessa kantaja on harjoittanut ammattia nimenomaan Belgiassa vuosina 2007–2020.

Kantaja esitti puolestaan komission 16.9.2020 antaman todistuksen, jonka sanamuoto on seuraava:

*”Unionin sairausvakuutusjärjestelmään kuuluminen on pakollista, ja järjestelmä on voimassa 24/24 h kaikkialla maailmassa (yhtäkään maata ei ole suljettu pois), ja sillä turvataan jäsenille, heidän puolisoilleen ja lapsilleen sairauden, sairaalahoidon, äitiyden tai onnettomuuden vuoksi syntyneiden kulujen korvaaminen unionin virkamiesten henkilösääntöjen 72 artiklassa vahvistetuina rajoituksin ja edellytyksin ja unionin sairausvakuutusjärjestelmän toissijaisten sääntöjen mukaisesti. Järjestelmässä turvataan aikaisemminkin olemassa olleiden sairauksien välitön korvaaminen sekä sairaalahoidon että avohoidon osalta. Siitä korvataan myös hammashoidon kustannukset edellä mainituissa säännöissä vahvistetuissa rajoissa” – – ja vastaa vastaajien väitteisiin perustellusti muun muassa, että ”unionin tuomioistuin on todennut **10.5.2017 antamallaan tuomiolla** [Wenceslas de Lobkowicz v. Ministère des Finances et des Comptes publics, C-690/15] seuraavaa:*

”Unionin virkamiehet – – kuuluvat unionin toimielinten yhteiseen sosiaaliturvajärjestelmään, jonka Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat pöytäkirjan 14 artiklan mukaisesti tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja toimielimiä kuultuaan (36 kohta).

Tämä sosiaalietuusjärjestelmä on otettu käyttöön henkilöstösäännöillä, joiden V osasto, jonka otsikkona on ”Virkamiehen palkkaus ja sosiaaliset edut”, ja erityisesti kyseisen osaston sosiaaliturvaa ja eläkkeitä koskevat 2 ja 3 luku sisältävät unionin virkamiehiin sovellettavat säännöt (37 kohta).

Näin ollen unionin virkamiesten oikeudellinen asema heidän sosiaaliturvaan liittyvien velvollisuuksiensa osalta kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan johtuen heidän palvelussuhteestaan unioniin (ks. vastaavasti tuomio 13.7.1983, Forcheri, 152/82, EU:C:1983:205, 9 kohta) (38 kohta).

Tämän tuomion 34 kohdassa mainittu jäsenvaltioiden velvollisuus noudattaa unionin oikeutta sosiaaliturvajärjestelmiensä järjestämistä koskevaa toimivaltaansa käyttäessään ulottuu näin ollen sääntöihin, joilla säännellään unionin virkamiehen ja unionin välistä palvelussuhdetta, eli mainittua palvelussuhdetta koskeviin pöytäkirjan määräyksiin ja henkilöstösääntöjen säännöksiin (39 kohta).

Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 72 kohdassa, tämän suhteen pöytäkirjalla on sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla (lausunto 2/13 (Euroopan unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen), 18.12.2014, EU:C:2014:2454, 161 kohta) (40 kohta).

Samalla tavoin kuin pöytäkirjan 12 artikla, jossa otetaan käyttöön unionin virkamiesten yhdenmukainen verottaminen unionin hyväksi unionin heille maksamista palkoista ja palkkioista ja täten määrätään näiden määrien vapauttamisesta kansallisista veroista, saman pöytäkirjan 14 artikla – siltä osin kuin siinä osoitetaan unionin toimielimille toimivalta päättää virkamiestensä sosiaaliturvajärjestelmästä – on ymmärrettävä niin, että se merkitsee sitä, että jäsenvaltioiden toimivallan piiristä poistetaan unionin virkamiesten velvollisuus kuulua kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään ja näiden virkamiesten velvollisuus osallistua mainitun järjestelmän rahoitukseen (41 kohta),

Henkilöstösäännöillä, joista on säädetty asetuksella N:o 259/68, on kaikki ominaisuudet, jotka mainitaan SEUT 288 artiklassa, jonka mukaan asetus pätee yleisesti, se on kaikilta osiltaan velvoittava ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Tästä seuraa, että velvollisuus noudattaa henkilöstösääntöjä koskee myös jäsenvaltioita (ks. vastaavasti tuomio 20.10.1981, komissio v. Belgia, 137/80, EU:C:1981:237, 7 ja 8 kohta; tuomio 7.5.1987, komissio v. Belgia, 186/85, EU:C:1987:208, 21 kohta; tuomio 4.12.2003, Kristiansen, C-92/02, EU:C:2003:652, 32 kohta ja tuomio 4.2.2015, Melchior, C-647/13, EU:C:2015:54, 22 kohta) (42 kohta).

Edellä esitetystä seuraa, että ainoastaan unioni – eivätkä jäsenvaltiot – on toimivaltainen määrittämään säännöt, joita sovelletaan unionin virkamiesten velvollisuuksiin sosiaaliturvan alalla (44 kohta).

Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 76 kohdassa, pöytäkirjan 14 artiklalla ja henkilöstösääntöjen unionin virkamiesten sosiaaliturvaa koskevilla säännöksillä on kyseisiin virkamiehiin nähden samankaltainen tehtävä kuin asetuksen N:o 1408/71 13 artiklalla ja asetuksen N:o 883/2004 11 artiklalla, ja tämä tehtävä muodostuu kiellosta velvoittaa unionin virkamiehiä maksamaan vakuutusmaksuja eri järjestelmiin tällä alalla (45 kohta).

– – kansallisella säännöstöllä, jolla unionin virkamiehen tuloista kannetaan sosiaalimaksuja, jotka on erityisesti osoitettu kyseisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän rahoitukseen, loukataan täten yksinomaista toimivaltaa, joka unionille on osoitettu sekä pöytäkirjan 14 artiklassa että henkilöstösääntöjen merkityksellisissä säännöksissä ja erityisesti säännöksissä, joissa säädetään unionin virkamiesten pakollisesta osallistumisesta sosiaaliturvajärjestelmän rahoitukseen (46 kohta).”

Unionin tuomioistuin on todennut Belgian valtion osalta 26.10.2016 antamassaan tuomiossa vastaavasti, että

--

”Tämän lainvalintajärjestelmän kattavuus vie kunkin jäsenvaltion kansalliselta lainsäätäjältä vallan päättää haluamallaan tavalla kansallisen lainsäädäntönsä soveltamisalasta ja -edellytyksistä tämän lainsäädännön alaan kuuluvien henkilöiden ja sen alueen osalta, jolla kansalliset säännökset tuottavat oikeusvaikutuksensa (tuomio 10.7.1986, Luijten, 60/85, EU:C:1986:307, 14 kohta; tuomio 5.11.2014, Somova, C-103/13, EU:C:2014:2334, 54 kohta ja tuomio 26.2.2015, de Ruyter, C-623/13, EU:C:2015:123, 35 kohta).” (34 kohta)

”Näin ollen sen jälkeen, kun asetuksen N:o 1408/71 muuttamisesta 25.6.1991 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2195/91 (EYVL 1991, L 206, s. 2) lisättiin asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohtaan 1 alakohta, yhden lainsäädännön periaatetta on sovellettu myös työntekijöihin, jotka ovat lopullisesti lopettaneet ammattitoimintansa.” (38 kohta).

--

Näissä olosuhteissa on todettava, että kantajan liittämiseksi Belgian itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmään ei ole oikeudellista perustaa.

Tästä syystä vastaajat on velvoitettava peruuttamaan tämä liittäminen taannehtivasti – –”.

Lisäksi sairauskulujen korvausta koskevissa käytännön ohjeissa [– –] täsmennetään sivulla 3 seuraavaa: ”ketkä ovat unionin sairausvakuutusjärjestelmän etuudensaajia?: eläkkeellä olevat jäsenet – –”

Edelleen Euroopan unionin henkilöstösääntöjä koskevassa artiklakohtaisessa kommentaarissa (Valérie GIACOBBO-PEYRONNEL, Bryssel, Emile BRUYLANT (s. 284)) Christophe VERDURE on kirjoittanut artikkelissaan seuraavaa;

”– – **Jäsenen käsite.** Henkilöstösääntöjen 72 artiklan perusteella jäsenen käsitettä on tulkittava laajasti. Virkamies on näet automaattisesti unionin sairausvakuutusjärjestelmän jäsen. Hän saa edelleen tämän suojan yhtäältä **jäätyään eläkkeelle, jos hän on pysynyt Euroopan unionin palveluksessa kyseiseen eläkeikään saakka – –**”;

Vaikuttaa lopuksi siltä, että edellä mainitun unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön tutkimisen perusteella kantajan tapauksen kaltaista tilannetta ei ole vielä tähän mennessä tutkittu.

Muilta osin kysymyksiä, jotka koskevat yhden, kahden tai kaikkien kolmen vastaajan mahdollista tuottamusta ja siten niiden velvollisuutta hyvitykseen edellä

vaaditun korvauksen lisäksi, voitaisiin tarvittaessa käsitellä vain Euroopan unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan ja toisen kohdan nojalla – kantajan ja vastaajien yhteisen toissijaisen esityksen mukaisesti – esitettävään ennakkoratkaisukysymykseen saatavan vastauksen perusteella, [– –]

NÄILLÄ PERUSTEILLA

TRIBUNAL DU TRAVAIL FRANCOPHONE DE BRUXELLES,

[– –] [tavanomaisia prosessia koskevia toteamuksia]

esittää SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan ja toisen kohdan perusteella seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko palvelussuhteessa tai eläkkeellä oleviin työntekijöihin, palkkatyötä tekeviin toimihenkilöihin tai itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovellettava yhtä sovellettavaa sosiaaliturvajärjestelmää koskeva unionin oikeusperiaate esteenä sille, että asuinpaikan jäsenvaltio liittyy, kuten tässä tapauksessa, Euroopan komission eläkkeelle jääneen virkamiehen, joka toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, sosiaaliturvajärjestelmänsä ja määrää tämän suorittamaan sosiaaliturvamaksuja pelkän ”yhteisvastuun” perusteella, vaikka tämä eläkkeelle jäänyt virkamies kuuluu unionin pakolliseen sosiaaliturvajärjestelmään eikä saa kansallisesta järjestelmästä, johon hänet on pakottavasti liitetty, mitään hyötyä maksuihin perustuvina eikä maksuihin perustumattomina etuuksina?”

kehottaa kirjaajaa toimittamaan tämän välipäätöksen asianosaisten asiakirja-aineistoon sisältyvine asiakirjoinen unionin tuomioistuimen kirjaajalle,

lykkää asian käsittelyä ja antaa tuomion myöhemmin;

[– –]

Välipäätöksen on tehnyt Tribunal du travail francophone de Bruxellesin 11 jaosto [– –] [välipäätöksen tehnyt kokoonpano]

[– –]

ja se on julistettu julkisessa istunnossa 9.6.2022 [– –]